

iz tega izhajajoča zahteva, da naj arheološka dokumentacija popolno nadomesti uničeno. Pri vsej logičnosti in spoštovanju vredni etični trdnosti tega stališča se je vendarle treba zavedati, da nimamo nobene možnosti, da bi se ga kdaj lahko tudi držali. Kot smo že zgoraj ugotavljali, je zahteva po reprodukciji kompletnih arheoloških situacij iluzorna. Vse, kar lahko storimo, je, da v neskončnem številu informacij, ki jih neka arheološka situacija potencialno vsebuje, iščemo in beležimo tiste, za katere po svoji najboljši vesti in znanju sklepamo, da so lahko relevantne za probleme, ki jih kot arheologi rešujemo, ter da stalno razvijamo hipoteze, tehnike in metode, ki nam omogočajo dostop do čim večjega števila relevantnih informacij. Popolnost arheološke dokumentacije je relativna popolnost, predpogoj zanjo je informiranost, jasna predstava o možnosti in o ciljnih raziskave, seveda tudi primerna (primerna, ne neomejena) količina časa, sredstev in pa ustrezna tehnična opremljenost (še posebej velike zahteve tu postavlja vključitev zanimanja za okolje, ekosisteme itd. v arheološko razmišljanje). Normiramo lahko samo nek obvezni minimum dokumentacije, kot si ga v tem trenutku naše arheologije lahko postavimo. Vse ostalo je stvar pretoka informacij in izkušenj, vprašanje znanja in pa profesionalnega poštenja.

Na koncu še ena misel. Ob okrogli mizi smo ponovno slišali tezo o neizbežnosti manjše kvalitete (obsega, temeljitosti, natančnosti ali kakorkoli že to zavijemo) dokumentacije in o slabi uporabnosti tehničnih pripomočkov pri zavarovalnih posegih. Kakorkoli že ta teza izhaja iz krvavih izkušenj pri zavarovalnem delu, je danes nevzdržna in je načelno tudi spomeniška služba ne zagovarja. Prikaz zaščitnih del v Vojvodini (N. Stanojevič) je jasno pokazal, kako je v večini primerov neadekvatna dokumentacija prav rezultat slabe tehnične opremljenosti varstvene službe. Zavodi, predvsem pa Republiški zavod, ki mu je raziskovalno delo na tem področju ena od osnovnih nalog, bi pač morali biti prvi pobudniki in izvajalci vsakršnih inovacij in tehničnih izboljšav, ki omogočajo hitro in popolno akcijo varovanja (torej tudi dokumentacijo) - od laboratorijskih prikolic za intervencije preko zaščitnih konstrukcij za izkopavanje do stereofotogrametričnega snemanja in raznih prospekcijskih metod.

Če sploh v čem, je ta okrogla miza uspela v tem, da je ponovno plastično izpostavila nujnost svežega opredeljevanja do starih in temeljnih dilem arheološke dokumentacije. To je opozorilo tistim, ki jih je SAD pooblastilo za pripravo prihodnjega srečanja na to temo.

Božidar Slapšak

ILUZIJA IN STVARNOST

V 9. številki Numizmatičnega vestnika, glasila Numizmatičnega društva Slovenije v Ljubljani, je podpredsednik društva A. Rant v uvodnem članku posvetil nekoliko besed 40-letnici ustanovitve Slovenskega numizmatičnega kluba, ki je v letu 1956 prerasel v današnje Numizmatično društvo Slovenije. Ustanovitev društva naj bi predstavljala po mnenju Ranta temelj za "širjenje numizmatike kot vede (25 let pred univerzo!)". Trditev je neutemeljena in prav zaradi tega te naše vrstice.

Menimo namreč, da je tudi v prigodnih člankih, posebej še, če izidejo v specializiranih glasilih z naklado 600 izvodov, treba skrbeti za zanesljivost podatkov in trditev, saj bodo prav ta glasila čez desetletja služila kot vir informacij proučevalcem stroke oziroma zgodovine stroke.

Definicija numizmatike kot vede je poznana. Posveča se proučevanju denarja in denarništva v vseh zgodovinskih obdobjih ter je ena od važnih pomožnih zgodovinskih ved; novce, ki je predmet numizmatičnega študija, pa je za marsikatero časovno obdobje primaren in marsikdaj (predvsem za obdobje antike) tudi edini zgodovinski vir.

O numizmatiki kot vedi lahko potemtakem govorimo le tedaj, če je novce predmet znanstvenega študija ter če je rezultat tega študija izviren prispevek hodisi k tipologiji ali kronologiji posameznih kovov oziroma k zgodovini denarništva ter s tem pripomore k osvetljevanju ekonomske problematike v posameznih zgodovinskih obdobjih na nekem področju. Dokler pa gre le za numizmatiko v smislu zbiranja kovancev in bankovcev in njih urejanja po času in tipih, včasih še s priokusom trgovine in pridobitništva, ne moremo govoriti o vedi, saj predstavlja tako zbiranje le zanimivost v zgodovini razvoja vede (če posežemo v zgodovino slovenske numizmatike, je taka zanimivost na primer numizmatična zbirka barona Erberga na dolski graščini). V vsej 40-letni zgodovini Numizmatičnega kluba s 25-letno zgodovino Numizmatičnega društva Slovenije vred ne najdemo tehtnih prispevkov k numizmatični stroki in trditev, da je društvo pomembno za širjenje numizmatike kot vede, bi težko našla zagovornike. Že silno redko in skromno sodelovanje članov društva z ustanovami, ki se strokovno ukvarjajo z numizmatiko, omaja Rantovo trditev.

Glede na zapisano trditev A. Ranta bi Univerza v Ljubljani pričela skrbeti za razvoj in širjenje numizmatike kot vede šele leta 1980. To ne drži. Gotovo je ljubljanska Univerza (konkretno oddelk za arheologijo) pričela sodelovati pri razvoju in širjenju numizmatike kot vede razmeroma pozno, posebej še, če to primerjamo s skoraj tristoletno zgodovino razvoja numizmatike - v širokem smislu besede - na Slovenskem od Schönleba naprej, vendar vsekakor pred ustanovitvijo Numizmatičnega kluba leta 1941. Kot redni profesor med leti 1937-1942 je v Ljubljani predaval antični zgodovinar, epigrafik in numizmatik B. Saria, ki je publiciral tudi mnoge tehtne numizmatične razprave. Med svoja predavanja je vnesel marsikatero poglavje, ki je bilo posvečeno antični numizmatiki. Po vojni je njegovo delo med leti 1945-1967 nadaljeval profesor J. Klemenc, ki je prav tako s svojim numizmatičnim raziskovanjem posegal na širši jugoslovanski prostor. Po njegovi smrti je študentom arheologije od leta 1968 dalje osnove numizmatike predaval profesor J. Kastelic, v študijskem letu 1979-80 pa je to nalogo prevzel podpisani.

Namen našega zapisa ni oporekati Numizmatičnemu društvu pozitivne vloge, ki jo brez dvoma ima, predvsem pri popularizaciji in širjenju zanimanja za numizmatiko med mladimi. Želeli pa bi društvo spodbuditi, da bi dejansko sodelovalo pri izgrajevanju numizmatike kot vede vsaj v taki meri, da bi na primer Narodni muzej v Ljubljani, ki skrbi za to vedo, obveščalo o posameznih najdbah antičnega ali srednjeveškega denarja na slovenskem ozemlju, da bi bila mogoča vsaj osnovna dokumentacija o raritetah, o še nepoznatih numizmatičnih kosih ter o najdiščih novcev v Sloveniji. Do sedaj tega sodelovanja - razen v izredno redkih primerih nekaj posameznikov, katerim gre za to vse priznanje - ni bilo mogoče zaznati ter društvo tako pri širjenju in razvoju numizmatike kot vede tvorno ni sodelovalo. Vsekakor želimo - in to je tudi vzrok za naš zapis - da bi Numizmatični vestnik kot eden od treh numizmatičnih časopisov v jugoslovanskem prostoru tvorno sodeloval pri razvoju, širjenju in popularizaciji numizmatike tudi - in predvsem - s tem, da bi svojim bralcem nudil korektno, strokovno točne informacije.

Peter Kos

RAZISKOVANJE KULTURNE USTVARJALNOSTI NA SLOVENSLEM

Znanstveni inštitut Filozofske fakultete je 16.12.1980 pripravil posvetovanje o raziskovanju kulturne ustvarjalnosti na Slovenskem, ki naj bi širše verificiralo zasnovo kulturološkega raziskovalnega programa FF in pospešilo razpravo o možnem doprinosu posameznih strok.

Ob posvetovanju je izšlo 144 strani obsegajoče Gradivo. ZI na žalost ni upošteval zahteve, naj bo gradivo rezultat predhodnih diskusij po PZE. Teksti za posamezne